

Justitieombudsmannen
Lars Lindström**Anmälan mot Samhällsbyggnadsnämnden i Skara kommun angående
handläggningen av en begäran om att få ta del av allmänna handlingar**

Beslutet i korthet: En person begärde att få ut handlingar om pälsdjursuppfödare. Nämnden, som lämnade ut handlingarna, skrev ett beslut om utlämnandet och skickade beslutet till pälsdjursuppfödarna med uppgift om sökandens namn och adress. Nämnden får kritik för detta och för formuleringen av sitt beslut.

Anmälan

I en anmälan, som kom in till JO den 11 november 2011, framförde AA klagomål mot Samhällsbyggnadsnämnden i Skara kommun. Klagomålen rörde handläggningen av en begäran om att få ta del av allmänna handlingar. AA framförde sammanfattningsvis följande.

Hon begärde hos Samhällsbyggnadsnämnden den 7 februari 2010 att få reda på hur många aktiva pälsdjursuppfödare det finns i kommunen samt att få ut de senaste inspektionsrapporterna från dessa verksamheter. Hon fick per post de handlingar som hon begärt. Tillsammans med handlingarna fick hon även ett beslut från nämnden, med hennes namn och adress på, enligt vilket samtliga nio aktiva minkgårdars senaste inspektionsrapporter skulle lämnas ut till henne och beslutet skickas för kännedom till dessa minkgårdar. Hon ansåg att förfarandet var ett allvarligt brott mot reglerna om utlämnande av allmänna handlingar.

AA bifogade till sin anmälan beslutet från Samhällsbyggnadsnämnden den 9 februari 2010 i vilket angavs bl.a. följande.

Beslut

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar att lämna ut samtliga nio aktiva minkgårdars senaste inspektionsrapport i enlighet med offentlighetsprincipen.

Bakgrund

AA har den 7 februari 2010 hos Skara kommun begärt att få reda på hur många aktiva pälsdjursuppfödare det finns i Skara kommun. Samt att få ut den senaste inspektionsrapporten från dessa verksamheter enligt offentlighetsprincipen. Undertecknad fick detta mail den 9 februari 2010.

Bedömning

Samhällsbyggnadsnämnden har ingen möjlighet att sekretessbelägga några offentliga inspektionsrapporter för minkverksamheter i kommunen så de lämnas ut i enlighet med offentlighetsprincipen.

Men en kopia på detta beslut om att inspektionsrapporter är utlämnade kommer att skickas till samtliga nio minkgårdar för kännedom.

Utredning

Samhällsbyggnadsnämnden anmodades att yttra sig över AA:s anmälan.

I yttrande till JO anförde nämnden sammanfattningsvis följande.

Handläggningen av ärendet

AA inkom med ett e-brev den 7 februari 2010 om att få ta del av hur många aktiva minkuppfödare som finns inom kommunen. AA ville även ha en kopia på den senaste inspektionsrapporten från varje farm. Ärendet diariefördes den 9 februari 2010.

Samma dag som ärendet diariefördes besvarades frågan och samtliga inspektionsrapporter lämnades ut i enlighet med offentlighetsprincipen. I samband med utlämnandet gjordes bedömningen att AA:s begäran är allmän och offentlig varför de berörda minkgårdarna kunde informeras om att de allmänna offentliga handlingarna lämnats ut. Samhällsbyggnadskontoret har varit noga med att vara objektiv och därför meddelat alla berörda vad som skett i ärendet.

Den 15 februari 2010 informerades samhällsbyggnadsnämnden om ärendet. (Minnesanteckning från nämndens möte: Samhällsbyggnadsnämnden bedömde att handläggningen av ärendet har skötts på ett bra och snabbt sätt och att ärendet följt offentlighetsprincipen och att samhällsbyggnadskontoret agerat objektivt och informerat alla berörda parter i ärendet.)

Myndighetens bedömning

Det är inte otillåtet för en myndighet att lämna upplysningar om ärenden rörande handlingsutlämnande, men att det, om så sker, självfallet är av stor vikt att myndigheten uppträder på ett sådant sätt att dess objektivitet inte med fog kan ifrågasättas. (jfr. 1 kap. 9 § regeringsformen).

I samband med utlämnandet gjordes bedömningen att AA:s begäran är allmän och offentlig varför de berörda minkgårdarna kunde informeras om att de allmänna offentliga handlingarna lämnats ut. Samhällsbyggnadskontoret har varit noga med att vara objektiv och meddelat alla berörda vad som skett i ärendet.

Ingen efterforskning gjordes av vem sökanden är eller vilket syfte hon hade med sin begäran.

En ledamot reserverade sig mot nämndens beslut om yttrande till JO med motiveringen att kontoret inte hade agerat och uttryckt sig helt objektivt i ärendet från början.

AA yttrade sig över remissvaret.

Rättslig reglering

I 1 kap. 9 § regeringsformen (RF) anges bl.a. att förvaltningsmyndigheter i sin verksamhet ska beakta allas likhet inför lagen samt iaktta saklighet och opartiskhet.

Grundläggande regler om allmänna handlingars offentlighet finns i 2 kap. tryckfrihetsförordningen (TF).

Enligt 2 kap. 12 § TF ska en allmän handling som får lämnas ut på begäran genast eller så snart det är möjligt på stället tillhandahållas den som önskar ta del av handlingen. Av 13 § samma kapitel framgår bl.a. att den som önskar ta del av allmän handling också har rätt att få en kopia av handlingen. En sådan begäran ska behandlas skyndsamt.

I 2 kap. 14 § tredje stycket TF anges att en myndighet inte, på grund av att någon begär att få ta del av en allmän handling, får efterforska vem sökanden är eller vilket syfte han eller hon har med sin begäran i större utsträckning än vad som behövs för att myndigheten ska kunna pröva om hinder föreligger mot att handlingen lämnas ut. Bestämmelsen innebär att var och en har rätt att ta del av alla offentliga handlingar hos en myndighet utan att behöva uppge vem han eller hon är eller vad handlingen ska användas till, det s.k. anonymitetsskyddet.

Bedömning

AA:s begäran om utfående av allmänna handlingar föranledde miljö- och hälsoskyddsinspektören Robert Ernstsson att, förutom att lämna ut handlingarna, även sätta upp ett formligt beslut om att handlingarna skulle lämnas ut. I beslutet angavs AA:s namn och adress. Av beslutet framgick att nämnden funnit att det saknades möjlighet att sekretessbelägga handlingarna, men att en kopia på beslutet skulle skickas till samtliga minkgårdar för kännedom.

Till att börja med kan jag konstatera att beslutet om att lämna ut handlingarna inte är överklagbart. Det har därför saknats skäl att sätta upp ett formligt beslut. Jag uppfattar det valda förfaringssättet som ett sätt att informera minkgårdarna om AA:s begäran. Det framgår dock inte av remissvaret varför detta har ansetts angeläget.

Det inträffade strider inte mot efterforskningsförbudet. Det finns inte heller något uttryckligt hinder mot att en myndighet upplyser en enskild om att en handling som rör honom eller henne har lämnats ut. Den som begär att få ta del av en allmän handling har emellertid, som framgått, en rätt att vara anonym. Även om en sökande inte utnyttjar den rätten bör en myndighet beakta de intressen som bär upp offentlighetsprincipen. Mot denna bakgrund har nämndens agerande varit olämpligt.

Jag finner vidare att de formuleringar som nämnden använt i sitt beslut, vilka antyder att handlingsutlämnandet gjordes motvilligt, kan ifrågasättas med hänsyn till regeringsformens krav på saklighet och opartiskhet.

Sammanfattningsvis är jag kritisk till nämndens handläggning av AA:s begäran.

Ärendet avslutas.